

W tym numerze:

- ⇒ **FRANCJA NACISKA, BY UE OGRANICZYŁA WAHANIA CEN NA RYNKACH TOWAROWYCH**
- ⇒ **UE SPRZECIWIWA SIĘ ZWALNIANIU ZBOŻA Z ZAPASÓW INTERWENCYJNYCH**
- ⇒ **BAGATELIZOWANY WPLYW BIOPALIW NA CENY ŻYWNOSCI**

FRANCJA NACISKA, BY UE OGRANICZYŁA WAHANIA CEN NA RYNKACH TOWAROWYCH

W *minionym* tygodniu ujawniono, że Francja wzywa Komisję Europejską, aby ta pomogła stworzyć zarys nowych wspólnotowych przepisów w celu ograniczenia zmienności cen towarów rolnych; następuje to po lecie, które przyniosło silne wzrosty cen na rynkach międzynarodowych.

W liście, który widzieli dziennikarze *Agra Europe*, francuscy ministrowie rolnictwa, finansów i energii (Bruno Le Maire, Christine Lagarde i Jean-Louis Borloo) skierowali do swych unijnych odpowiedników apel o skoordynowane i międzysektorowe działania Unii w tym względzie. Rynki towarowe muszą podlegać silniejszej regulacji, aby uniknąć „silnie destrukcyjnych” zakłóceń dotyczących cen, stwierdza się w liście.

Ministrowie proszą Komisję o wydanie komunikatu przedstawiającego zarys nowych przepisów rynkowych, według których musieliby postępować członkowie Wspólnoty. Kraje europejskie powinny regulować instrumenty pochodne z dziedziny surowców, tak jak kraje G20 zamierzają czynić z finansowymi instrumentami pochodnymi – piszą szefowie resortów.

„W czasach, gdy rynki towarowe są w coraz większym stopniu zależne od aspektów finansowych, europejskie regulacje odnośnie rynkowych instrumentów pochodnych, dotyczących towarów [rolnych], wydają nam się coraz bardziej niewystarczające”, czytamy dalej w liście.

List proponuje, aby zboża i inne produkty rolne, a także towary, takie jak: metale, ropa naftowa, gaz i kwoty CO², objęto bardziej rygorystycznymi regulacjami. W dokumencie wzywa się też do większej transparentności finansowej i żąda, aby Komisja zaproponowała nowe środki działania, które pozwolą regulatorom na lepsze monitorowanie ogólnego funkcjonowania rynków.

Barnier popiera propozycję

Unijny komisarz ds. finansów i byłby francuski minister rolnictwa Michel Barnier z uznaniem powitał francuską propozycję.

„Zgadzam się w pełni ze spostrzeżeniami poczynionymi przez rząd francuski”, stwierdził w oświadczeniu opublikowanym w [zeszły] wtorek, dodając, że instrumenty pochodne dotyczące handlu energią, metalami i produktami rolno-spożywczymi muszą podlegać kontroli na szczeblu europejskim i światowym.

Podczas przesłuchania w Parlamencie Europejskim w lutym br. ten ówczesny kandydat na komisarza wyraźnie opowiedział się za zahamowaniem spekulacji w dziedzinie surowców i wyraził wiarę w „stworzenie obowiązkowych i rygorystycznie przestrzeganych ram dla zapewnienia transparentności” w odniesieniu do handlu.

Francuski prezydent Nicolas Sarkozy ogłosił propozycję swego kraju 25 sierpnia br., na dorocznej konferencji dyplomatycznej w Paryżu.

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

W swej pierwszej przemowie po wakacyjnej przerwie, Sarkozy powiedział francuskim ambasadorom, że regulacja instrumentów pochodnych odnośnie rynków towarowych będzie jednym z głównych priorytetów francuskiego przewodnictwa w G20 w 2011 r.

Stany Zjednoczone poczyniły już plany zaostżenia odpowiednich przepisów poprzez powściągnięcie działalności spekulacyjnej, wywierając presję na europejskie rynki towarowe, by te poszły za amerykańskim przykładem.

W lutym około 40 ministrów rolnictwa wezwało *OECD* do dalszego badania powiązań między działaniami na zderegulowanych rynkach finansowych i cenami żywności, tak by identyfikować „nowe lub podwyższone zagrożenia i nieprzewidywalność” oraz określić „adekwatne, indywidualne, rynkowe lub publiczne reakcje, w celu odpowiedniego zarządzania ryzykiem”.

Ostrzeżenie przed pochopną interwencją

Jeden z unijnych dyplomatów powiedział *Agra Europe*, że pomimo iż żądania wysunięte w liście nie są jakoś „specjalnie nowe”, mogłyby pomóc Wspólnocie „starannie przemyśleć dalsze stosowanie interwencji, zmierzającej do ograniczenia aktywności rynkowej”.

„Spekulacja zapewnia płynność międzynarodowym rynkom rolnym i odgrywa istotną rolę w zarządzaniu ryzykiem cenowym przez producentów i przetwórców. Pochopna interwencja stanowi zagrożenie dla tych narzędzi zarządzania rynkiem” ostrzegł dyplomata.

Zwyżkujące ceny pszenicy

Organizacja ds. Wyżywienia i Rolnictwa NZ (FAO) opublikowała w minionym tygodniu raport stwierdzający, że rosnące ceny pszenicy doprowadziły w zeszłym miesiącu do 5% wyżki cen produktów spożywczych na rynkach międzynarodowych, co jest „największym wzrostem miesiąc do miesiąca od listopada 2009 r.” – chociaż indeks międzynarodowych cen żywności FAO był wciąż o 38% niższy od rekordowego poziomu w czerwcu 2008 r.

Pomimo wysokich cen światowa produkcja zbóż w 2010 r. ma osiągnąć trzeci, najwyższy w historii wynik i znacznie przekroczy pięcioletnią średnią, podaje raport.

W ramach bieżącej prognozy FAO przewiduje, iż światowe zużycie zbóż nieznacznie przewyższy produkcję w sezonie 2010/11, doprowadzając do 2% zmniejszenia zapasów końcowych na świecie z ich najwyższych od 8 lat poziomów początkowych, a także spowoduje niewielki spadek relacji zapasów do zużycia światowych zasobów zbóż.

G20, mieszana grupa krajów wysoko rozwiniętych i rozwijających się, powstała jako „uboczny efekt” kryzysu finansowego roku 2008, jako potężny nowy głos, który ma stanowić wyzwanie wobec tradycyjnej gospodarczej superpotęgi, jaką jest grupa G8. Następne spotkanie zaplanowano na listopad, a odbędzie się ono w Seulu.

Źródło: *Agra Europe Weekly z 3 września 2010 r.:* „*France pushes EU to rein in commodity markets*”

UE SPRZECIWIWA SIĘ ZWALNIANIU ZBOŻA Z ZAPASÓW INTERWENCYJNYCH

Komisja Europejska potwierdziła, że mimo zwyżkujących cen zbóż na rynku europejskim, nie ma żadnych pilnych planów dotyczących zwalniania na rynek zapasów interwencyjnych.

Rzecznik prasowy DG Rolnictwo powiedział w piątek [3 września 2010 r.], że po „szczególnie dogłębnym” przeanalizowaniu sytuacji na rynku zbóż, w ciągu ostatnich tygodni Komisja opracowała wnioski, zgodnie z którymi „nie ma pilnej potrzeby zwalniania zapasów interwencyjnych”.

Badanie wykazało, że łączna tegoroczna dostępność unijnego ziarna, w tym kukurydzy, wyniesie prawdopodobnie około 340 mln ton, uwzględniając też import oraz zapasy publiczne i prywatne.

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

Rzecznik Komisji przyznał, że dane te wskazują, iż podaż rynkowa nie jest „ograniczona”, nawet jeśli istnieją obawy co do wzrostu cen, a w każdym razie byłaby to sytuacja dziwna i rzadka na rynku zbóż, aby zwalniać zapasy akurat w czasie żniw.

Najważniejszym zmartwieniem DG Rolnictwo jest uniknięcie ponownej zniżki cen zbóż w wyniku zalania rynku ziarnem.

Jednak perspektywa zwolnienia zbóż z interwencji, aby utrzymać w ryzach poziom notowań, zyskuje coraz większą popularność w kręgach europejskiego sektora paszowego i w niektórych państwach członkowskich, w tym u Hiszpanii importera zbóż netto (patrz poniżej).

Spirala wzrostu cen

Ceny zbóż podnoszą się w wyniku silnego popytu na rynku światowym, co sprawia, że unijny eksport jest stosunkowo wysoki, jak na tę porę roku. Sytuacja na rynku światowym zdominowana jest przez rosyjski zakaz eksportu oraz posunięcia Ukrainy zmierzającej do ograniczenia eksportu zbóż, w następstwie katastrofalnej suszy w obydwu krajach w trakcie tegorocznego lata.

Jednak Bruksela w zeszłym tygodniu zbagatelizowała groźbę destabilizacji unijnych rynków zbóż, która mogłaby być spowodowana zawieszeniem przez Ukrainę eksportu tego towaru; pomimo ostrzeżeń przedstawicieli sektora, iż środki nałożone przez Kijów mogą naruszać zasady WTO oraz istniejące zobowiązania w handlu z UE [Agroekspres nr 625].

Komitet Zarządzający na spotkaniu w zeszłym tygodniu przedstawił ewentualność zwolnienia zapasów z magazynów. Jednak według jednego z unijnych urzędników, jedynym państwem członkowskim, który naciskał na zwolnienie zapasów interwencyjnych była Hiszpania chociaż, jak się mówiło, kilka delegacji miało ochotę na omówienie sytuacji rynkowej.

Europejski przemysł paszowy był jak dotąd głównym pomysłodawcą zwalniania zapasów, trąbiąc na alarm z powodu wpływu wyżki cen ziarna jakości paszowej na sektor produkcji zwierzęcej.

Wytwórcy pasz ostrzegają o wzroście cen

Europejski Związek Producentów Pasz FEFAC zaapelował w sierpniu do Komisji o zwolnienie z zapasów interwencyjnych około 5 mln ton zbóż (głównie jęczmienia), jakie znajdują się aktualnie w przechowywaniu.

„Umieszczenie takich zapasów z powrotem na unijnym rynku zbóż jest niezbędne do tego, aby zwalczyć nadmierną spekulację i wahania cen”, stwierdzili przedstawiciele tej grupy, ostrzegając, że oprócz niekorzystnego wpływu słabych zbiorów w krajach będących kluczowymi dostawcami ziarna, następuje też zjawisko tworzenia się do pewnego stopnia „sztucznej” inflacji.

Organizacja NZ ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) stwierdziła w minionym miesiącu, że mimo spodziewanego utrzymania się sytuacji „wysokich i niestabilnych” cen pszenicy w nadchodzących miesiącach, nie przedstawia ona groźby globalnej inflacji.

Dopiero w połowie października – po zakończeniu zbiorów kukurydzy - może pojawić się wyraźniejszy obraz stanu rynku zbóż, potwierdził rzecznik prasowy DG Rolnictwo.

Jeden z analityków rynku zbóż z firmy F.O. Licht powiedział *Agra Europe*, że bardzo mało prawdopodobne są rychłe działania odnośnie ewentualnego powiększenia rynkowych zasobów zbóż.

„Wyobrażam sobie, że sprzedaż będzie stopniowa, ponieważ nie zechcą oni od razu sprzedawać na rynek po zaniżonych cenach np. 5 mln ton jęczmienia. Sprzedaż od listopada jest możliwa, lecz Unia będzie prawdopodobnie próbować utrzymać taki poziom sprzedaży ziarna, który nie zepchnie cen zbyt nisko”, skomentował ekspert.

Źródło: *Agra Europe Weekly z 3 września 2010 r.: “EU resists calls to release grain intervention stocks”*

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

BAGATELIZOWANY WPŁYW BIOPALIW NA CENY ŻYWNOSCI

Opublikowany ostatnio raport *Banku Światowego* oraz urzędnicy Komisji Europejskiej stwierdzają zgodnie, że głównymi przyczynami gwałtownych wzrostów cen żywności w latach 2007/08 były zwyżkujące notowania surowców energetycznych i spekulacja na towarach. Rosnący popyt z krajów rozwijających się oraz zwiększone zapotrzebowanie na uprawy stosowane wcześniej do celów żywnościowych, a teraz wykorzystywane do produkcji biopaliw, były znacznie mniej istotne utrzymują oba wspomniane źródła. O ile raport zawiera prawdopodobnie słuszne wnioski, co do popytu na biopaliwa jako przyczyny wzrostów, o tyle znacznie bardziej niepewny jest argument dotyczący globalnego zapotrzebowania na żywność.

Oto najważniejszy wniosek z pozycji *Placing the 2006/08 Commodity Price Boom into Perspective [Osadzenie boomu cenowego na rynkach surowcowych w latach 2006-08 w pewnej perspektywie]*, autorstwa Johna Baffesa i Tassosa Hanriotisa, dla potrzeb Banku Światowego: Kluczową rolę podczas silnego wzrostu cen w 2008 r. odegrała działalność funduszy publicznych. Biopaliwa także miały w tym pewien udział, ale znacznie mniejszy niż początkowo sądzono. Nie znajdujemy też żadnego dowodu na to, iż rzekomy silniejszy popyt ze strony gospodarek krajów wschodzących miał jakikolwiek wpływ na ceny światowe. Dokładne zbadanie kluczowych, charakterystycznych cech długoterminowego zachowania cen towarów ujawniło silne powiązanie między cenami surowców energetycznych a pozaenergetycznych, które uległo wydatnemu nasileniu podczas ostatniego boomu". O ile to jest z pewnością prawdą, o tyle dowody na poparcie tezy, iż wzrosty cen surowców energetycznych były główną przyczyną wzrostu towarów rolno-spożywczych, są znacznie mniej przekonujące. W rzeczywistości zaś większość dowodów wskazuje na przeciwny wniosek: przyczyną były zwiększony popyt i niskie zapasy.

Autorzy raportu Banku Światowego wysuwają wniosek, że dominujący wpływ na rozwój sytuacji na rynkach surowców, a zwłaszcza na rynkach żywnościowych, ma prawdopodobnie silniejsze powiązanie między cenami energii a surowców pozaenergetycznych. Kontynuują oni: „Jest mało prawdopodobne, aby na ceny surowców spożywczych dodatkową presję wywarł popyt gospodarek wschodzących, chociaż zapotrzebowanie na energię w szybko rozwijających się krajach mogło wywrzeć na to jakiś pośredni wpływ”. Dalej twierdzi się, że wpływ biopaliw na ceny żywności wcale nie jest tak duży, jak początkowo sądzono.

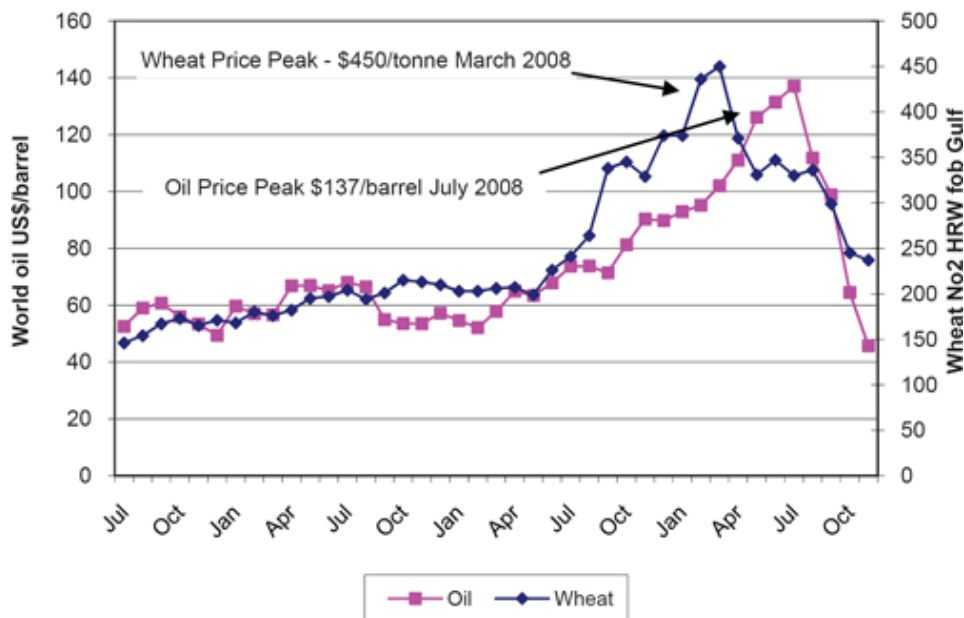
Słabość założenia, że rosące ceny energii były główną przyczyną zwyżki cen towarów rolno-spożywczych w okresie 2006-09, można wywnioskować z faktu, iż wzrost cen żywności znacznie wyprzedził wzrost cen ropy naftowej, który nastąpił w późniejszym czasie. Eskalacja cen żywności trwała już w najlepsze od połowy 2007 r., na długo przed (niemal) podwojeniem się cen ropy naftowej w lipcu 2008 r. (+94%), aż do 133 USD za baryłkę. Większość głównych wniosków raportu oparta jest na niniejszym rozumowaniu *post hoc, ergo propter hoc* [po tym, więc wskutek tego]. „Zapasy głównych produktów spożywczych są w sezonie 2009/10 o 20% wyższe niż w roku 2007/08; natomiast nominalny indeks cen żywności miał w grudniu 2009 r. przeciętnie wartość o 23% wyższą niż rok wcześniej; było to raczej niespodziewane, zakładając często cytowaną przyczynę silnego wzrostu cen żywności w 2008 r. – niskie zapasy w magazynach. Nie jest to jednak wcale zaskoczeniem, ponieważ od końca 2009 r. produkcja żywności wzrosła w odpowiedzi na wyższe ceny. Niewątpliwie do tego czasu cena żywności stanowiła odzwierciedlenie zwiększonego kosztu produkcji, wywołanego przede wszystkim późniejszym wzrostem cen ropy naftowej.

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

Ceny pszenicy i ropy w okresie 2006-2008

Wheat & oil prices 2006-2008

Opis wykresu (w ujęciu rocznym od lipca 2006 r. do końca 2008 r.):

Skala lewa – Światowe ceny ropy w USD za baryłkę (linia koloru różowego) – szczyt cen w lipcu 2008 r., 137 USD za baryłkę;

Skala prawa – Cena pszenicy kontrakt nr 2 HRW fob Zatoka (linia koloru granatowego) – szczyt cen w marcu 2008 r. (450 USD/t)

Dokładne analizowanie trendów cenowych dla towarów spożywczych i cen ropy naftowej wskazuje, że wzrost cen żywności trwał już w lipcu 2007 r., natomiast ceny ropy de facto zniżkowały pod koniec lata i na jesieni 2007 r. (zobacz wykres). Następnie ceny zbóż osiągnęły szczyt w marcu 2008 r., a notowania pszenicy osiągnęły 450 USD/t. Ceny ropy dopiero w lipcu 2008 r. osiągnęły swój rekordowy poziom 137 USD za baryłkę.

Co prawda większość analityków zgadza się z tym, że popyt na biopaliwa był czynnikiem mniej znaczącym, jednak zgadzają się oni także, że wzrost cen był spowodowany słabymi zbiorami, pogarszającymi i tak już napiętą sytuację podażową wywołaną przez uszczuplone światowe rezerwy zbóż. Spekulacja była czynnikiem drugorzędym i według niektórych analityków mogła nawet poprawić sytuację. Grupa ekonomistów składających raport o kryzysie żywnościowym na ręce brytyjskiego rządu w 2009 r. sformułowała wnioski, iż kryzys był zasadniczo kombinacją czynników krótko- i długoterminowych, a mianowicie: redukcją bardzo dużych zapasów zbóż nagromadzonych przez Chiny w latach 90. XX wieku; połączeniem wzrostu liczby ludności i rozwoju gospodarczego w gospodarkach rozwijających się i będących w okresie transformacji; zwiększonym popytem na białko zwierzęce (a stąd na zboże jakości paszowej) oraz słabymi zbiorami pszenicy w latach 2006 i 2007.

Wpływ rosnących cen surowców energetycznych odegrał tylko rolę polegającą na podniesieniu cen żywności, kiedy zdano sobie sprawę, że normalny wzrost produkcji następujący po zwyżce cen kosztowałby więcej z uwagi na wzrost cen energii.

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

Wielu ekspertów obecnie kwestionuje zbyt często z góry przyjmowany pogląd, iż to spekulacja była głównym czynnikiem kryzysu lat 2006-08. Najnowszy raport *Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju* (OECD) stwierdza, że „nie ma przekonujących dowodów na to, że pozycje zajmowane przez uczestników handlu na giełdach lub *dealerów swapów* miały wpływ na wyniki rynku”. Jak odkrył raport, stosunkowo nowe instrumenty handlu giełdowego, derywaty surowców rolnych, nie generowały zwiększonej niestabilności cenowej – ani w sposób ukryty, ani świadomy. Większość wzrostu cen zbóż i roślin oleistych spowodowana była czynnikami fundamentalnymi, leżącymi u podstaw funkcjonowania rynków tych towarów rolnych – dowodzi raport.

Niepodważalny jest dodatkowy argument raportu, że dominujący wpływ na rozwój sytuacji na rynkach surowców, a zwłaszcza na rynkach żywnościowych, ma prawdopodobnie silniejsze powiązanie między cenami energii a notowaniami surowców pozaenergetycznych. Obecnie uznaje się generalnie, że nowa cena równowagi ropy naftowej będzie trzy do czterech razy wyższa niż poziom 20 USD za baryłkę, z dwóch dekad aż do 2004 r., i że zajdą też proporcjonalne zmiany we wszystkich typach surowców energetycznych przynajmniej w długim terminie. Musi to oznaczać, że rynki żywnościowe będą „silnie uzależnione od rodzaju i stopnia powiązań cenowych między towarami energetycznymi a pozaenergetycznymi”.

Rola tego trendu zmian w cenach ropy naftowej w przyszłym koszcie żywności jest podkreślona w serii dokumentów na temat *Przyszłości światowego systemu żywnościowego*, opublikowanej ostatnio w ramach brytyjskiego *Towarzystwa Królewskiego*. Badacze wskazują, że rolnictwo staje się bardziej zależne od paliw kopalnych, albo bezpośrednio poprzez uprawę ziemi i zarządzanie zbiorami, albo poprzez stosowanie energochłonnych sposobów na poprawę wyników produkcyjnych, np. poprzez używanie nawozów azotowych i pestycydów. Jeżeli obecnie światowy sektor rolniczy absorbuje łącznie około 3% globalnych zasobów energii, to udział ten będzie wzrastał w miarę intensyfikacji produkcji rolnej w krajach rozwijających się. Wykorzystanie tej energii „odzwierciedlonej” w traktorach, budynkach i pozostałej infrastrukturze niezbędnej do wspierania rolnictwa i wytwarzania zasobów żywnościowych, będzie musiało wzrastać aby móc poprawiać plony i wielkość produkcji.

[Bibliografia]

1. Osadzenie boomu cenowego na rynkach surowcowych w latach 2006-08 w pewnej perspektywie, autorstwa Johna Baffesa i Tassosa Haniotisa, Dokument roboczy badań nad polityką działania 5371, lipiec 2010 r.
2. Gwałtowne wzrosty cen w rolnictwie w latach 2007/08: Powody i skutki w polityce działania, opracowane przez grupę urzędników z Whitehall [administracja brytyjska] (Grupa ds. światowych rynków żywnościowych)
3. Irwin, S. H. oraz D. R. Sanders (2010), „Wpływ funduszy giełdowych i swapów na rynki terminowe surowców: wyniki wstępne”, dokument roboczy OECD z dziedziny żywności, rolnictwa i rybołówstwa, nr 27, publikacje OECD. doi: 10.1787/5kmd40w11t5f-en
4. System energetyczny i żywnościowy, Jeremy Woods, Adrian Williams, John K. Hughes, Mairi Black i Richard Murphy Phil. Trans. R. Soc. B 2010 365, 2991-3006.

Źródło: Agra Europe Weekly z 3 września 2010 r.: *“Impact of biofuels on food prices played down”*

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione